

**הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"**

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת וישלח

אור

סודה של תפילה:

בראשית פרשת וישלח פרק לב (י) ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יקוק האמר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך: (יא) קטנתי מפל החסדים ומפלי האמת אשר עשית את עבדך פי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות: (יב) הצילני נא מיד אחי מיד עשו פי יראה אנכי אתו פריבוא והפני אם עלבנים:

שאלות:

א { הקשה בית הלוי הרי ידוע שליעקב יש רק אח אחד וברגע שאמר מיד אחי מובן שהוא עשו ומדוע כפל דבריו?
ב { ועוד מדוע כפל לשונו ואמר הצילני מיד אחי מיד עשו פעמיים מיד?

תפילת הכלל:

כאשר נתבונן שדרך כלל אין האדם מאריך ומפרט ומבאר בתפילתו את בקשותיו אלא מבקש באופן כללי את צרכיו ומתוך הנחה מאחר ומדבר עם הקב"ה אינו נצרך לבאר הדיק היטב מאחר והכל ידוע לפניו כי אין נסתר ממנו יתברך וכדכתיב הנסתר להשם אלוקינו והאדם יראה לעין אך השם יתברך יראה ללבב כי הוא בוחן ליבות וכליות ומה הצורך להאריך לפרש ולפרט בתפילתו. אולם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו שהאדם טועה בזה ולא זו דרכה של תפילה אלא חובתו לפרש ולבאר היטב את דבריו בכדי שתפילתו תיענה כאשר נבאר מפרשתנו.

תירוץ הזוהר חייב האדם לפרט בתפילתו את בקשתו:

כתב בזוהר בפרשתנו. הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני אם על בני, מכאן מאן דצלי צלותיה דבעי לפרשא מלוי כדקא יאות, הצילני נא, ואי תימא דהא שזבת לי מלבן, מיד אחי, ואי תימא קריבין אחרנין סתם אחין אקרו, מיד עשו, מאי טעמא בגין לפרשא מלה כדקא יאות, ואי תימא אנא אמאי אצטריך כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני, בגין לאשתמודעא מלה לעילא ולפרשא לה כדקא יאות ולא יסתים מלה: ביאור הדברים שמכאן עלינו ללמוד חובת האדם לפרש ולפרט דבריו היטב בתפילתו, ואפילו דבר שהוא ברור יש לו לפרש, ולא יסמוך על הבנת הקב"ה א"כ שלא יתפלל כיון שבלאו הכי הקב"ה יודע מחשבות אדם, אלא מחובתו של אדם להתפלל ועליו לפרש ולפרט הכל ולכן יעקב כפל דבריו ממי הוא רוצה להינצל ולמה הוא מבקש בקשה זו. ולזאת הוסיף לבאר האור החיים מדוע הוצרך לפרש דבריו בראשית פרק לב פסוק יב עוד יכוין לומר על זה הדרך הצילני נא מיד אחי אם יתחכם עליו להרע ברמאות אחוה שהוא דרך שאין יעקב יכול להנצל ממנו, מיד עשו אם יפרסם רשעו להרע גם לזה הוצרך לתפלה להצילו מידו:

מדוע כפל פעמיים מיד לפרש שני כוונות:

אך עדיין יש להקשות שמספיק לומר מיד אחי עשו מדוע כפל לשון מיד? לזאת הוסיף לבאר בית הלוי בראשית פרק לב פסוק (יב) הצילני נא מיד אחי מיד עשו. יש להבין וכו' ועיין בזוהר (ח"א קס"ט ע"א) וכו' אמנם אכתי יש להבין אמרו שני פעמים מיד אחי מיד עשו והי' סגי לומר באומר מיד אחי עשו? ויש לפרש הכוונה דיעקב בהודעו דעשו בא לקראתו הבין דלא ימלט מאחד משני האופנים, או דעשו ילחם עמו וירצה להורגו, או דיתרצה עמו וישבו מאפו וישב עמו בשלוח ואחוה כשני אחים, ומשני האופנים הללו נתיירא יעקב, דגם טובתו ואהבתו של עשו רעה היתה אצלו יעקב, ועל אלו שני האופנים אמר הכתוב ויירא יעקב מאד ויצר לו, דאמר ויירא על ספק שמא יהרגנו, ויצר לו על הספק שמא יתקרב לו. וזהו שביקש על הני שני אופנים הצילני נא מיד אחי מיד עשו שאינו רוצה בו לא לאח ולא לעשו וביקש שיצילו משני ידים הללו. ונתקבלה תפילתו, דבתחילה היה בדעת עשו להרגו והקב"ה הצילו מידו, ואח"כ כשנתרצה לו ביקש להיות עמו ביחד ואמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך ויהיו שניהם ביחד, והוא דחה אותו בדברים וניצל גם בזה ממנו וכמו שאמר הכתוב וישב עשו ביום ההוא לדרכו שעירה, השמיענו הכתוב דבאותו יום עצמו נפרד עשו ממנו והלך לדרכו ולא נתעבב אפילו יום אחד עמו וכבקשתו.

בדומה לכך דברי האור החיים בתפילת משה על פרעה:

כמו כן כתוב בשמות פרק ח פסוק ח ויצא משה ויאהרן מעים פרעה ויצעק משה אליהם קולך על דבר הוצאתיך אותי ממצרים אור החיים פרשת וארא (ח) אשר שם לפרעה. מכאן שצריך לפרש תפלתו: וכן כתב האור החיים בריש פרשת ואתחנן אחד התנאים לקבלת התפילה שיפרש ויבאר ברור את בקשתו.

בדומה לכך תפילת ישראל על הכנענים:

כמו כן כתב המשך חכמה שיצאה להם לחז"ל הלכה זו ממה דכתיב בפ' חקת כ"א א' וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל. וכתב שם רש"י וישמע הכנעני זה עמלק שנאמר עמלק יושב בארץ הנגב, ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינן כנענים, ראו ישראל לבושיהם כבושי עמלקים ולשונם לשון כנען אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתון נתן את העם הזה בידי עכ"ל.

בדומה לכך בשליחת המרגלים נדרשו לברר לשונם:

ועל דרך זה ביאר החת"ס פ' דברים את דברי רש"י עה"פ דברים א' כ"ב נשלחה אנשים לפנינו וכו' וישיבו אתנו דבר. וכתב שם רש"י באיזה לשון הם מדברים. ונתקשו המפרשים להבין מה נ"מ באיזה לשון הם מדברים? וכתב החת"ס סופר לפי דברי רש"י הנ"ל בפי חקת נמצא צורך הוא לידע באיזה לשון הם מדברים בכל עיר ועיר ומזה נדע איזה אומה יושב בחברון ואיזה בירושלים ונוכל להתפלל תנה עם פלוני ביד, ולזה היה ענין נכון לשלוח מרגלים להשיב אותנו דבר באיזה לשון הם מדברים.

כיצד ינהג כשאנו יכול לפרש:

ומהאמור מתבאר כאשר האדם אינו יודע איך לפרש ולפרט את תפילתו כראוי, יעץ בספר חסידים סי' תשפ"ט אדם ששמע שבאו עליו בני עיר פלוני לעשות לו רעה, אל יאמר רבון העולמים הושיעני מאנשי אותה העיר אלא מאותן ומכל צוררי שמא אחרים עמהם שנא' במדבר כ"ב א' בי' אם נתן נתן את העם הזה ביד, שהיו מסתפקים אם כנענים הם או עמלקים ואמרו בסתם את העם הזה, ובהג' מקור חסד שם כתב שזוה מבוארים דברי הגמ' ברכות ט הנכנס לבית המרחץ ואמר יהי רצון מלפני ה' אלקינו שתצילנו מזה ומכיוצא בו. ואע"פ שהתוס' הנ"ל כתבו שלא יתפלל אדם סתמא דסתמא לא היה מקבל הקב"ה תפילתו של זה שיצליח ואיך התפללו כאן סתם, וכלשון רש"י הנ"ל אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתון נתן את העם הזה ביד? י"ל דמאחר דפרטו דבריהם ואמרו העם הזה אין זה נקראת סתמא דכיוונו על עם מסויים העומד למולם אע"פ שלא ידעו שמם.

אולם עלינו להבין מדוע נצרך האדם לפרט ולפרש:

יסוד זה שצריכים לפרש תפילתו כראוי צ"ע להבינו, דבשלמא כאשר האדם מבקש משהו מחבירו צריך לפרש בקשתו בראוי כדי שיבין הלה לאישורו מה הוא מבקש ולא יטעה חבירו בכוונתו. אבל כאשר האדם מבקש איזה דבר מהקב"ה שהוא רחום ורחוק מנוקב כלום

לשכה רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941 13 Shammai St. Elad 40800

fax: 972-39337941 www.orhamelech.org rabi.m.malka@gmail.com • tel: 972-3-90966001

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

יודע ומבין כל מה שבלבו של האדם מפני מה צריך להיזהר שיפרש תפילתו כראוי הלא הקב"ה יודע מה האדם רוצה באמת אפילו אם לא פירש בתפילתו ככל הצורך, והקושיא מבוארת ביותר לפי מה שמצינו דכאשר האדם מתפלל על החולה אינו צריך לדייק לפרט תפילתו וכדאמרו בגמ' ברכות לד אמר רב יעקב אמר רב חסדא כל המבקש רחמים על חבירו אין צריך להזכיר שמו שנאמר אל נא רפא נא לה ולא קמדכר שמה דמרים, ומסביר שם המהרש"א שהקב"ה יראה ללבב וידע כוונתו לרפא את מרים ואין צריך להזכיר שמה בפירושו?

השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו:

והנראה ליישב בהקדם דברי חז"ל על סדר קבלת התפילה מבואר במסכת שבת דף יב ע"ב והאמר רב יהודה לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי. ואמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו, שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי! שאני חולה, דשכינה עמו. דאמר רב ענן אמר רב מנחם ששכינה סועד את החולה, שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי. ופרש"י שם. דשכינה עמו. ואין המתפלל צריך שיזדקקו לו מלאכי השרת להכניס תפלתו לפניו מן הפרגוד. וכן נפסק בשו"ע או"ח סימן קא סעיף ד יכול להתפלל בכל לשון שירצה, וה"מ בצבור, אבל ביחיד לא יתפלל אלא בלשון הקודש; וי"א דה"מ כששואל צרכיו, כגון שהתפלל על חולה או על שום צער שיש לו בביתו, אבל תפלה הקבועה לצבור, אפילו יחיד יכול לאומרה בכל לשון; וי"א דאף יחיד כששואל צרכיו יכול לשאול בכל לשון שירצה, חוץ מלשון ארמי. וביאר הלבוש אורח חיים סימן קא סעיף ד ויכול אדם להתפלל בכל לשון שירצה, והני מילי בציבור אבל ביחיד לא יתפלל אלא בלשון הקודש. וטעמא שתפילת ציבור אינה צריכה מליץ לפני הקדוש ברוך הוא, כי הן אל כביר לא ימאס והוא יתברך יודע מחשבות אדם והכל גלוי וידוע לפניו כל מה שיתפללו ומקבל תפלתם, אבל תפלת יחיד צריכה מליץ שנאמר [איוב לג, כג] אם יש עליו מלאך מליץ וגו', ומלאכי השרת המליצים אינם נזקקין אלא ללשון הקודש, מפני שאינן מכירין אלא לשון הקודש ושאר לשונות אינם מבינים ואיך ימליצו בעדו. ויש אומרים הא דאמרין יחיד לא יתפלל אלא בלשון הקודש דווקא כששואל צרכיו, כגון שמתפלל על חולה או על שום צער שיש לו בביתו, שעל אותה תפלה צריך למליץ ואין מלאכי השרת נזקקין לו כשאינו מתפלל בלשון הקדש מפני שאינם מכירים אותו, אבל כשמתפלל תפלה הקבועה לציבור אינו צריך למליץ אפילו כשמתפלל אותה ביחיד, ויכול לאומרה בכל לשון אפילו ביחיד, כי האל יתברך בעצמו מבין אותה ומקבל תפלתו. ויש אומרים דאפילו כשמתפלל צרכיו ואפילו יחיד יכול לשאול בכל לשון חוץ מלשון ארמי, משום דסבירא להו שמלאכי השרת מבניין ונזקקין לכל לשון ואפילו מחשבות אדם וידעים, אלא שאינם נזקקין ללשון ארמי משום שהוא מגונה בעיניהם להזקק לו; אף על פי שמבינים אותו, ומפני שהלשון הזה מגונה בעיניהם אינם מליצים בעדו כשמתפלל בו; והוסיף העולת תמיד על שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן קא סעיף ד-ו והני מילי בצבור וכו'. הטעם לפי שתפלת יחיד צריך מליץ להכניס התפלה למקומה, וכשמתפלל בשאר לשונות אין מלאכי השרת נזקקים לתפלתו, אבל תפלת צבור היא מעצמה נכנסת למקומה ולפיכך יכולים להתפלל בכל לשונות שרוצים:

מי שאינו מפרש תפילתו אין מלאכי השרת נזקקים אליה:

אחר הדברים האלה נמצינו למדים כי תפילתנו מועברת על ידי מלאכים ולכן אינם נזקקים לתפילה בלשון ארמית ורק בלשון הקודש מלבד תפילה בציבור שהשכינה שורה שם או חולה בפניו שהשכינה עימו שבמקרים אלו התפילה מועברת ישירות לפני הקב"ה, ומומצא דבר נלמד לענינו שכל שאינו מפרש היטב את תפילתו ואינה מבוארת וברורה מספיק אין מלאכי השרת נזקקים לאותה תפילה, אפשר כיון שניתנת לפרשנות שונה אינה מושלמת ואינה ברורה להם בכדי להעביר אותה לפניו יתברך. וממילא מיושבת קושיתנו היטב שאמנם אין נסתר מלפני הקב"ה אך מאחר וסדר העברת התפילה נעשית על ידי מלאכים ברגע שאינה ברורה אינם נזקקים אליה, ברם יוצא לפי דברנו שתפילה בציבור או לפני החולה שנאמרת התפילה לפני השכינה יכולה להתקבל גם כאשר אינה מפורשת ומבוארת מספיק מפני שהכל גלוי וידוע לפני הקב"ה, ולפי זה כוונת הזוהר על כל יחיד שמתפלל על צרכיו צריך לבאר ולפרש היטב דבריו כמתבאר בשו"ע אולם תפילת ציבור המשותפת לכלל אינה חייבת להיות מבוארת, והדבר מוכרח היות ודברי הזוהר נלמדו מיעקב בתפילתו ביחיד כאשר היה בצרת עשיו. ועיין מש"כ הגר"ר מרגליות בספרו נפש חיה ס"י קי"ט.

צריך לפרש ולבאר משום חשש קיטרוג:

ועוד טעם כתב בספר מעשה חשב לרבנו שמעון הכהן צ"ל מחכמי גריבה. כתוב וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי וגו' ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש כ"ח כ' וקשה שהמלים לאכול ללבוש הם יתרות ודי לו אם יאמר ונתן לי לחם ובגד ובודאי שהלחם הוא לאכול והבגד ללבוש? וכו' אי נמו על פי שאמרו רז"ל שהאדם שמבקש בקשה מהשי"ת צריך לפרש בקשתו היטב שמא יהיה עליו קיטרוג בשמים מאיזה עון שעשה ויפרשו לו בקשתו בדרך שהיא מזיקה לו וכו' וזה שפירש יעקב אבינו את בקשתו היטב ואמר ונתן לי לחם לאכול כלומר ולא לחם של סובין או מקולקל שאינו ראוי לאכילה אלא לחם הראוי לאכילה, וכן בגדים לא יהיו בלויים וקרועים או טלואים ומלוכלכים אלא בגד טוב הראוי ללבוש אותו.

כשמתפלל על חבירו צריך להזכיר שמו ושם אמו:

ולכן מבואר שצריך להזכיר שמו ושם אמו בזוה"ק פ' לך לך דף פ"ד ע"א והושיעה לבן אמתך. וכי לא הוה בריה דישי עד דאיהו אמר בשמה דאמיה ולא בשמה דאבוי? אלא הא אוקימנא דכד ייתי בר נש לקבל מלה עלאה לאדכרא בעי למחך במלה דאיהו ודאי ועל דא אדכר לאמיה ולא לאבוי. ביאור הדברים כי אבא אינו ודאי אלא מכוח החזקה כמבואר בגמרא אבל אמא זה ודאי ולואת כאשר מתפלל צריך להזכיר שם האמא בכדי שתפילתו תהיה ברורה. וכן מבואר במסכת שבת דף סו ע"ב אמר אביי, אמרה לי אם כל מנייני בשמא דאימא, ופרש"י שם. כל מנייני. כל לחישות. וכו' בשמא דאמא. פלוני בן פלונית. ועוד טעם כתב בשו"ת תורה לשמה (סימן שצ"ט) משום דעל הרוב ימצא על האיש קטרוגים יותר מן האשה, דהרי האשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא, ופטורה ממצות ת"ת, והאיש לא פלט מעון ביטול תורה כמ"ש חז"ל פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, ועוד דהאשה מוצלת מעון הקרי, על כן קטרוגים על האשה על הרוב הם מועטים משל האיש, ולכן יזכירו היכא דבעי רחמים שם האם, ובמקור חסד על ספר חסידים (סימן רמ"ב) כתב טעם אחר, דאיתא ברמב"ן ר"פ תזריע שהאם נותנת החומר והאב הצורה, לכן כשמתפלל על בריאות הגוף, דהיינו החומר, מזכירין שם האם, וכשמתפלל על נשמת הנפטר, דהיינו הצורה, מזכירין שם האב, (ועי' שו"ת זקן אהרן ח"א סימן י"א, שו"ת אפרקסתא דעניא סימן כ"ב, ושו"ת שם משמעון סימן כ"ב). ולפי טעמים אלו גם בתפילה בציבור צריך לפרש ולבאר תפילתו.

בפני החולה אין צריך להזכיר שמו:

ולמרות שמבואר במסכת ברכות דף לד ע"א אמר רבי יעקב אמר רב חסדא כל המבקש רחמים על חבירו אין צריך להזכיר שמו, שנאמר אל נא רפא נא לה, ולא קמדכר שמה דמרים. כתב המגן אברהם סימן קיט א המבקש רחמים על חבירו א"צ להזכיר שמו (ברכות דף ל"ד) וה"מ בפניו אבל כשמתפלל שלא בפניו צריך להזכיר שמו (מהרי"ל): וכ"כ בשולחן ערוך הרב אורח חיים סימן קיט סעיף ג. ועיין בפרי חדש אורח חיים סימן קיט סעיף א. וכן מתבאר שצריך להזכיר שמו במסכת תענית דף כג ע"ב ותו, רבי מני הוה

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

שכיח קמיה דרבי יצחק בן אלישיב. אמר ליה עתידי דבי חמי קא מצערו לי. אמר ליענו, ואיענו. אמר קא דחקו לי. אמר ליעתרו, ואיעתרו. אמר לא מיקבלי עלי אינשי ביתי. אמר ליה מה שמה? חנה. תתייפי חנה, ונתייפת. אמר ליה קא מגנדרא עלי. אמר ליה אי הכי תחזור חנה לשחרוריתה. וחזרה חנה לשחרוריתה. **ופרש"י שם**. לא מקבלי עלי אינשי ביתי. אין אשתי מקובלת עלי, שאינה יפה. מגנדרא. מתגדלת עלי מתוך גבהות יופיה. **ועוד מבואר במסכת תענית דף כה ע"א** הוה ליה ההיא שיבבתא דקא בניה ביתא. ולא מטו כשורי. אתיא לקמיה, אמרה ליה בניתי ביתי ולא קמטו כשוראי. אמר לה מה שמך? אמרה ליה איכו. אמר איכו נימטו כשוריך. **ופרש"י שם**. ולא מטו כשורי. אין הקורות מגיעות מכותל לכותל. איכו נימטו כשוריך. יאריכו הקורות. **וכתב הגר"ע יוסף זצ"ל בשו"ת יביע אומר (ח"ב או"ח סי' יא אות ד)**, דמדברי הגמרא כאן יש סיעתא לדברי המג"א, דהרי כאן ה' שלא בפניו, וע"כ שאלו מה שמה וכו'. אך קשה מדברי הגמרא לקמן (כה ע"א) בההיא שיבבתא של ר' חנינא בן דוסא דא"ל בניתי בית ולא קמטו כשוראי, א"ל מה שמך א"ל איכו אמר איכו נימטו כשוריך. והלא שם היתה בפניו וא"כ מדוע הוצרך לשאלה מה שמך? **ותירץ הגאון ר' יוסף חיים מבגדד זצ"ל בבן יהודע** שם שרק כשמתפללים על גוף החולה כמו שם אצל מרים א"צ להזכיר שמו כשהוא בפניו, אבל כאן שהתפלל על הקורות שלא היו לפניו שפיר הוצרך להזכיר שמה.

הטעהו בתפילתו חייב לשלם:

אחר הדברים האלה יובן עד היכן הדברים מגיעים נראה **מגמ"ב ב"מ דף קו** שמבואר שם אם קיבל שדה מחבירו בקבלנות והסכים לשלם לבעל הבית דמי קבלנות כך וכך תבואה לשנה, ובא שדפון בכל האיזור שפטור מלשלם לבעל הבית מאחר שאין זה אשמתו אלא מכת מדינה, אבל אם בשעה שלקח השדה צוה לו בעל הבית לזרוע חטים והאריס הלך וזרע שעורים ואחר כך בא שדפון בכל המדינה אף שהיתה מכת מדינה חייב האריס לשלם דמי קבלנות לבעל הבית, דמצי אמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגזור אומר ויקם לך, וביאר שם רש"י ותגזור אומר מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא בקשתי מן השמים בתחילת השנה שיצליחוני בשעורים אלא בחטיך. וגמרא זו נפסקה להלכה **בשו"ע חו"מ סי' שכ"ב ס"ב** שחייב האריס לשלם שאולי היתה מתקבלת תפילת בעל הבית על החיטין. **וכתבו שם התוס' ד"ה לניסא** שאם לא פרט בעל הבית איזה מין לזרוע אלא שאמר לו שזרע כל מה שהוא רוצה, לא מצי למימר הוה מקיים בי ותגזור אומר ויקם לך, דבסתמא לא היה מקבל הקב"ה תפילתו של זה שיצליח כל מה שזרע אם לא שיעשה לו נס, ולא קאמר הוה מקיים בי ותגזור אומר אלא לפי שמתפלל על מין אחד של חטין. יוצא מדברי התוס' שבשעה שבא האדם לבקש על צרכיו מאת הקב"ה אם יבקש סתם בלשון כוללת לא תתקבל תפילתו, אלא יפרט בקשתו כראוי ואז יכולה להתקבל, וכמו שהדגיש יעקב אבינו הצילני נא מיד אחי מיד עשיו שאמר בלשון שא"א לטעות בו. **ומכאן למד החתם סופר וכתב בחיבורו המיוחד מכל ד"ת שאמר בשנת תקצ"ה** שבים סוף לא זכו הצדיקים ליענות תיכף, והטעם מפני שהתפללו סתמא הושיענו ה' ולא פירשו בקשתם להדיא, לפיכך אמר להם קוב"ה מה תצעק אלי באופן זה פרט ופרש בתפילתך את בקשתך, וממילא כאשר ימלא ה' משאלתו של הצדיק יתקדש שמו יותר אם על נסיעה אם על בקיעת הים, וכאשר התפללו כן תיכף צוה לו השי"ת דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטך כי נתקבלה תפילתם מיד ונקרע להם הים עכ"ל.

כיצד לברך:

ואפשר בזה להבין שאצל חכמי הספרדים כאשר הם מברכים אדם הם מפרטים את ברכתם ואינה ברכה כוללת וסתמית מאחר והברכה היא בעצם תפילה לקב"ה בעבור המתברך אשר זקוק לישועה ורפואה והצלחה, אם כן בהכרח שצריך לפרט ולבאר את ברכתו מה מתפלל עליו, וזכורני בהיותי מתגורר בשיכון ה בני ברק לפני עשרות שנים היה שם אדם שכאשר היה פוגש אותי היה מברך בצורה שלא ראיתי מימי היה מאריך בברכתו לברך ברכות בכל האלפא ביתא מאל"ף עד תי"ו.

מעשה שהתפלל על חמור:

ובכדי להמחיש לנו עד כמה חשוב שאדם יפרש ויבאר תפילתו כתבו הז"ל מעשה שהיה **במדרש אסת"ר ז' כד**: על אחד שהיה בא בדרך והיה יגע והיה מתפלל שיזמין לו השי"י חמור ונזדמן לו שר אחד שהיה לו חמורה והיה עיר בן חמורה קטן ויללה בדרך מאוד ואינו יכול לילך אחרי אמו והכה אח האיש הזה שישא החמור הקטן על כתיפו ובכה האיש מאוד שהיה קשה עליו הדרך ולכך התפלל שיזדמן לו חמור לרכוב עליו ועכשיו צריך לנשוא החמור על עצמו, נגלה אליו אליהו הנביא ואמר לו לכך אירע לו כך בשביל שלא פירש תפלתו שהיה לו להתפלל ולפרש שיזדמן לו חמור לרכב עליו ובשביל שלא פירש לרכב עליו נזדמן לו חמור לישא על עצמו.

מעשה עם הגרע"א:

ומסופר **בספר מאורן של ישראל ח"א עמי שד"מ** שפעם נתבקש הגרעק"א על ידי בנו הגר"ש להתפלל בעד אשה אחת שתזכה לבנים, ואחר זמן כתב רעק"א לבנו התפללתי בעד שרה בת רבקה ולא נעניתי אולי יש טעות בשם, חקר הגר"ש ומצא שאכן היתה טעות ובאמת שמה היה רבקה בת שרה הוא כתב מכתב לאביו עם השם הנכון, ואחר זמן השיב לו רעק"א התפללתי בעד רבקה בת שרה ונעניתי.

מוסר השכל:

עלה בידנו את להבין ולהשכיל את סודה של תפילה כי רבים טועים ומתפללים ומבקשים בצורה כללית ולכן אין תפילתם נענית כמו שכתבו התוספות, אלא חובת האדם לפרש ולפרט ולבאר היטב את בקשותיו בדיוק מה הוא מבקש ואף גם זאת לנמק מדוע הוא נצרך לבקש את זה כמ"ש הזוהר אצל יעקב אבינו שמנמק מדוע מבקש מעשיו בגלל שהוא ירא ממנו וכו' וכך צריכה להיות תפילתו של כל אדם על עצמו ועל יוצאי חלציו או על חברו וכדומא ולא יתעצל ולא יסמוך שהכל מובן מאליו, וכאשר נרגיל עצמנו בכך

החוחם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא